

370284

Prof. E. Tervita
Lindemäe

Diplomitöö.

2. v. 40. h. Kõbu

E.V.

TARTU ÜLIKOOLA

BOUSTEADUSKORD

30. sept 1940

Nr 240

TARTU

Arstide diplomitöö
4.10.40

Lapsundamine.

A

2699

Edvard Funder,
matr. 12966.

30. sept. 1940.
20. sept. 1940. 30. sept. 1940.

I ptk. Sissejuhatus.

II ptk. Lapsendamise ürgseid ajendeid ja ajalooline areng. 6

A. tperdid. 6

B. Lapsendamine rooma õiguses. 6

1. arrogatio. 7

2. adoptio. 8

C. Lapsendamine germaani õiguses ja selle piirkonnas. 9

III ptk. Adoptatsioonakti juriidiline loomus. 11

IV ptk. Adoptiooni mõiste. 12

A. Lapsendamise mõistest üldiselt. 12

B. Rooma- ja germaaniõigusele kontseptsoon. 14

C. Adoptiooni mõiste meil. 16

1. B&S 16

2. TS 16

<u>V</u> ptk.	<u>Lapsendamise eeldused.</u>	lk. 17
	A. Lapsendaja materiaalsed eeldused.	17
	B. Lapsendatava materiaalsed eeldused.	25
	C. Formaalsed eeldused.	30
<u>VI</u> ptk.	<u>Lapsendamise toime.</u>	33
<u>VII</u> ptk.	<u>Lapsendamise kaadamine.</u>	36
<u>VIII</u> ptk.	<u>Kanulaps ja adoptiivlaps.</u>	39
<u>IX</u> ptk.	<u>Lõppmärkmeid. Lapsendamise instituudi tähtsusest.</u>	40

Omandatud ja kasutatud kirjandus.¹⁾

- H. v. Broecker, Liv-, Est- und Curländisches
Privatrecht, Jurjev, 1902 (BSS).
- Tsiviilseadustiku Eelnõu 1939. a. (lüh. TS)
- C. Erdmann, System des Liv-, Est- und Cur-
ländischen Privatrechts Bd. IV:
Obligationenrecht, Riga, 1894.
- Riigikohtu Tsiviilseadonna toimetused (RheT),
1930, 1934, 1936, 1938. a.
- Adolf Hecker, Die Adoption im geltenden
Recht als Product der historischen
Entwicklung, Rostock 1903.
- Alice Black, Die Adoption, Weinheim, 1927.
- Rudolf Schmidt, Die Aufhebung der Annahme
an Kindesstatt, Würzburg 1931.
- Berndt von Wichelhaus, Die Voraussetzungen der
Adoption, Oppeln 1931.
- Johannes Kamieth, Aktive u. passive Adoptions-
fähigkeit, Borna-Leipzig 1908.
- Prof. L. Leusment'i loengud 1939/40 sem.
- Prof. E. Ilusa loengud 1938/39 ja 1939/40 sem.

1) Adopsiooni küsimusega lähemalt tut-
vumiseks vt. ja vrd. sellekohasest teades-
likest käsitlusest:

- Heinsheimer, Neues Adoptionsrecht in Leip-
ziger Zeitschrift für deutsches Recht, 1928.
- Freund, Das Zivilrecht Sowjetrusslands, 1924.
- Fürer, Die Adoption im internationalen Rechte, 1906.

I ptk. Sissejuhatus.

Kui möödunud sajandil avaldus tendents adopteerimise võimaluste piiramises, siis käesoleva sajandi algul, viti aaga maailmasõjale järgnevatel aastail, pea kõigis riigis veenduti adoptiooni kui õigusinstituudi suures tähtsuses, mille tagajärjeks oli üldine lapsendamise võimaluste avardamine.

Nii loodi Saksamaal 1925. a. adoptiooni seaduse eelnõu²⁾, mis tegi juba rea mõõndusi seniste valjuüpiiratud lapsendamise eelduste suhtes. Sama toimus ka 19. VI 1923. a. seadusega Prantsusmaal,³⁾ kus sõjaoorbude huvides avardati lapsendamise võimalusi ja nähti ette isegi adopteerimist sellekohase sihtasutise poolt. Inglise Common Law sihtasutused lapsendamise instituuti, mis tekkis ka seal vajadus selle seaduslikuks sätimiseks, mis teostuski 1926. a.⁴⁾ Nõukogude Liit soovitiõiguse aktseptimisega välistas algul ex-beres tunnustatud adoptiooni instituudi,

2) Dt. läh. Alice Blach, Die Adoption, Weinheim, 1927, lk. 1.

3) Jb.

4) Jb., lk. 2.

kartusel, et lapseudamisega võidakse hakata hankima odavat tööjõudu.⁵⁾ Kallegi oli ka-vatsusel sisse seada riiklikku lastekasvata-mist, kuid varsti jõuti ka siin arusaamisele adoptiooni instituudi hädatarvilikkuses ja 1927.a. koodikuga aktsepteeriti taas kõnesolev instituut.⁶⁾

Ka väljaspool Euroopat leiame pea kõikjal lapseudamise instituuti.⁷⁾

Sünkoha! olgu mainida veel, et ka rida-maa riigid on hakanud ühisajalikkumalt sätkima adoptiooni. Eriti suure tähtsuse on emistanud talle aga jaapari õigus.⁸⁾

Õeltoode näitab meile selgelt, mida lap-sendamise instituut kogu maailmas on saa-vetanud. Kaasajal leidub vaevalt kultuur-riike, millised pole emistanud lapseudami-sele tähelepanuväärivat kohta oma õigussüs-teemides.

Järgnevalt anumeegi kõnesoleva instituudi lähemale käsitlemisele.

5) Nt. lähemalt 16.

6) Teiste Euroopa riikide kohta 16., lk. 2/3.

7) 16., lk. 3.

8) 16., lk. 4.

II ptk. Lapsendamise ürgseid ajendeid ja ajalooline areng.

A. Ajendid.

Mis puutub lapsendamise ürgseis ajendisse, siis leiame neid vastava aegjärgu ühiskonna struktuuris. Sotsiaalpoliitiliselt⁹⁾ tahteti lapsendamisega vältida agnaatilise perekonna resp. sugukonna väljasuremist¹⁰⁾ ja genii poliitilise tähtsuse kaotamist senatis. Neile lisandus veel hirm mõja kaotamise eest, surivoodil oleva isa soov, et poeg harrastaks eivanemate kultust ja edasi kannaks perekonna pühadusi s.o. ka teatud usulise ostarve taotlemine.¹¹⁾ kõige selle tõttu vaadatigi varas Roomas suguvõsa paljundumisele kui hädavajalikele.

B. Lapsendamine rooma õiguses.

Lapsendamise instituudi ajalooline vaatlus näitab, et kaasaja Euroopa adoptiivõiguses

9) selle kohta lähemalt vt. Hecker, Die Adoption im geltenden Recht, Rostock 1903, lk. 23, 5.
10) Ib., lk. 10: "Der Zweck der Adrogation war Erhaltung der Agnatenfamilien..."
11) Ib., lk. 6!

etendab tähtsat osa vana Rooma vaoõigus, kuna mainitud instituit baseerub rooma-õiguslikule alusele.

Varem Rooma õigus eristas lapsenda-
mise viiühtidena arrogatio ja adoptio
eht datio, in adoptionem või lihtsalt
adoptio.¹²⁾

1. Arrogatio.

Arrogatio e. adrogatio oli varemaks vormiks. Siin ardis end vaha pater familias — homo sui iuris — kogu oma perega teise pater familiae võimio alla. Mainitud toiming omutus võimalikuks üksnes ilmliku ja vaimuliku autoriteedi — pontifexide ja rahvakoosoleku — kaastaimel.¹³⁾ Kui pontifex oli antud juhtu küllaldaselt uurinud ja ardnud oma nõusoleku, toimus alles arrogatio pidulikult rahvakoosoleku ees. Selga omutus arrogatio toimetamisel vapalikuks eelduseks rahvakoosoleku sanktsioon. Kuna naistel, alaealistel ja pebeidel ei lubatud ilmeuda comitia curiatale, siis juba formaalseil põhjusil puudus neil nii aktiivne kui passiivne arrogeeri-

12) 76., lk. 20.

13) 76., lk. 7.

misvõime¹⁴⁾ et arrogatioaga tooteldi agraatperekondade säilitamist, oligi ulmainitud võime omistamine naistele samuti.¹⁵⁾ Klaalaste arrogatio õntus taas võimatuses separest, et need ei saanud anda arrogeerimiseks nõutavat nõusolekut.¹⁶⁾ Plebeide sugukondade säilitamiseks püüdis riigil huvi, kuna need olid pubteraõrgustatud ühendid. Hilisemate keisrite ajastu reformid töid ka soodustavaid muudatusi väimatinime tatute seisundisse.¹⁸⁾

Peale praegukäsitletud arrogatio varema keju — arrogatio comitiale, tuleb mainida veel uuemaid — arrogatio puberumi ja arrogatio impuberumi, mis toimusid rescriptum principis läbi.¹⁹⁾

2. Adoptio.

Adoptio, kui lapsendamise noorema vormi puhul oli lapsendatavaks aga homo alieni iuris. Adoptioot toimetati magistraadi es.²⁰⁾ Adoptio varemas vor-

14) Jb., lk. 9.

15) Op. cit. lk. 10.

16) Jb.

17) Jb. — lähemalt vt. veel 16., lk. 87 ja 88.

18) Pikemalt vt. 16., lk. 11.

19) Jb., lk. 21.

20) Vt. 16., lk. 88 ja 12.

mis tuleb eristada 1) näiliku toimingut —
 pupoegade adoptioot ja 2) filiae familias' ja
 nepotis' lapsendamist.²¹⁾ Rooma riigi lõppas-
 tul tekisid veel uued adoptio kujud —
 adoptio plena (atsendent lapsendab descedendi)
 ja adoptio minus plena (lapsendatakse vääras
 isik).²²⁾ Tähtselt olgu mainida veel, et Justini-
 anaruse-aegse adoptio on kujunenud aluses
 üldise õiguskõle õpetusele adoptioonis ja
 modernsete õiguste allikaks. Justinianuse-aegse²³⁾
 adoptio skemaatiliselt kujutatuna on järgmine:

1. Meesliku adoptioon:

A. arrogatio,

a) arrogatio puberum,

b) — — — impuberum;

B. adoptio,

a) adoptio plena,

b) adoptio minus plena;

2. Naisliku adoptioon.

C. Lapsendamine germaani õiguses ja selle
 purkenne.

Adoptiooni otstarbe kohta vanimas germaani

21) Lähemalt i. b., lk. 21/22.

22) Nende kohta lähemalt vt. i. b., lk. 22.

23) Ib., lk. 20 ja 22.

õiguses näeb Hecker järgnevas „... die Adoption war der einzige Weg, auf dem man seine Erbschaft entfernteren Verwandten oder einer nicht verwandten Person zuwenden konnte.“²⁴⁾

Kuiigi vanas germaani õiguses toimus lapsendamise lepinguga lapsendaja ja lapsendatava perekondade vahel, ei saa siiski germaani adoptsoonile vaadata kui ainult pärimislepingu liigile, sest pärimisleping ei põhjusta veel sissumist võõraste perekonda.²⁵⁾ Selõeldu kohta olgu juurde lisada, et ülalmainitud lepinguga lapsendatu omandas pärimisõiguse lapsendaja perekonnas.

Germaani õiguse adoptsoonile käsitleks Hecker iseloomustab seda üldiselt: „Das allmähliche Herabsinken derselben zum Erbschaftsgedinge und endlich zum dinglichen Vertrag.“²⁶⁾

Hiilisema keskaja õigusallikais levdub vaid üksikuid, kuid rooma õigusest mõjustatud eskirju lapsendamise kohta. Et kõrvaldada germaani õiguses äärmist partikularistlikku seisundit, hakkas tekkima tendents lapsendamise instituudi ühtlustamiseks.²⁷⁾

24) Op. cit., lk. 31.

25) Ib., lk. 32.

26) Op. cit., lk. 33.

27) Ib., lk. 34.

Nii toimuski uue aja algul germaani õiguse piirkonnas rooma õiguse retseptiooni mõjul muudatusi lapsendamise instituudis rooma õiguse vaimus. Samad nähtused ilmnesid ka balti-saksa õiguses. Nii võime lugeda ühest Riia peapiiskopi otsusest aastast 1437, et adoptiooniga on isik võetud „vor eijnen zone (= für seinen Sohn); edasi — ühes Harju-Viru rae otsuses fikseeritakse: „angenommen hat für einen leiblichen Sohn.“²⁸⁾ Sarnasid juhtumeid esineb palju. Mis puutub ustlastesse, liivlastesse ja lätlastesse sel ajal, siis olid need lapsendamiseks võrdlemisi avavad võimalused, kuna sel küsimuses puudus tähelem halduskontroll.²⁹⁾ Hiljem, koos tendentsiga vaoõigust kodifitseerida, leidis ka adoptsiiooni küsimus juba üksikajalike mat sättimist.

III pts. Adoptsiiooniakti juriidiline loomus.

Kõik sadusandlused ei loo samavõrd õiguslikku käitlust adoptsiioonist. Aga riik kohaldab seda instituuti vastavalt oma õigustundele, mis põhjustabki adoptsiiooniakti juriidilise loomuse mitmekesisust erinevais riigis.

28) Prof. L. Leismendi loengud 1939/40 sem.

29) Ib.

Üldiselt adoptiooni all tuleb mõista õigustoimingut, millega üks isik võtab teise isiku oma seaduslikuks lapseks või ka: kõrvalistele isikutele seaduslike lapse õiguste ja kohustuste omistamist. Erigo adoptiooni ehk lapsendamisega toimub kunstkliku suguluse loomine, millega on võimalik isikut, kes pole veresugulane kummagi abikaasaga, võtta perekonda kui seaduslike last ja viia ta oma lapse õiguslike siserundisse. Selle protseduuriga tunnistatakse võõrad isikud võrdõiguslikeks oma lastega.

Peale tavalise adoptiooni eetilise vastu „lapsendamine“ esitab meie Õigusteaduse sõnastik „lapsestamine“ mõiste.³⁴ Lisaks sellele mõistele taab sama sõnastik veel „pojastamine“ (= pojaks võtmine)³⁵ ja „tütrestamine“ (= tütreks võtmine)³⁶ mõisted, et tähistada lähemalt lapsendamise viise. Mis puutub adopteeritusse, siis tavaliselt viimast nimetada lapseks,³⁷ kuna adoptiivvaremalt isaks resp. emaks.

34) vt. Õigusteaduse sõnastik, Tartu, 1934, 54-7.

35) Hb., lk. 82-46.

36) Hb., lk. 125-34.

37) O.s. järgi resp. pojaksiks, tütreksiks.

B. Rooma- ja germaaniõiguslik
kontseptsioon.

Enamlevinuks roomaõiguslookus määrateluks peab Hecker järgmist: „Adoptio ist künstlicher Erwerb der väterlichen Gewalt“, ³⁸ milline reerdataal aga üksnes väheema õiguse kohta.

Täiesti iseseisva määratelu ehitab Windscheid: „Adoption ist Annahme an Kindesstatt“, ³⁹ mis hõlmab kõiki juhtumeid, kuid võib kergesti põhjustada väärarvamust ka kaulapsendamise allutatavusest adoptatsioonile, mispärast Hecker annab laiemat determinatsiooni, nimelt: „Adoption ist die vertragsmäßige Begründung eines rechtlich bedeutsamen Kinderverhältnisses.“ ⁴⁰

Fätkuvalt püüame määratella rooma adoptiooni viilike. Nii tuleb arrogatio all mõista lepingujärgset isaliku võimu emandamist homo sui iuris üle. ⁴¹

38) Hecker, op. cit., lk. 24.

39) Ib.

40) Op. cit., 16.

41) Ib. l. cit.: „Die Arrogatio ist vertragsmäßige Erwerb der väterlichen Gewalt über einen homo sui iuris.“

kuna *Adoptio plena* eristas lapsendamisel *adoptio plena* ja *adoptio minus plena*, siis eritab ka keeler mõlemate mõistete määratellud eraldi.⁴²

Mis puudub veel lapsendamise germaaniõigusliku kontseptsiooni, siis siin tuleb varemajaste suhtes jälgida üksikute partikulaaromadusandluste määratellusi. Nii näitaks preisi õiguse fikseeringut: „Annahme an Kindesstatt ist vertragmäßige Begründung eines rechtlich bedeutsamen Kindesverhältnisses“ kuna BGB on *adoptio* mõiste suhtes aktseptinud üldise ja preisi õiguse seisukoha, siis defineerib ta ka *adoptio* „als Kreierung eines rechtlich bedeutsamen Kindesverhältnisses.“⁴³ *Adoptio* vastetena germaani õigus tunneb „Wahlkindschaft“ ja „Annahme an Kindes- (Sohnes)statt“ termineid.

42) „Die *Adoptio plena* ist Erwerb der väterlichen Gewalt über einen homo alieni iuris durch Vertrag mit dessen Gewalthaber“ ja „Die *Adoptio minus plena* ist Begründung eines rechtlich bedeutsamen Kindesverhältnisses gegenüber einem homo alieni iuris durch Vertrag mit dessen Gewalthaber.“ (16., lk. 28).

43) 16., lk. 52. — Vt. ka Schmidt „Die Aufhebung der Annahme an Kindesstatt“, Würzburg 1931, lk. 2.

C. Adptsiooni mõiste meil.

Lapsendamist tunneb nii BES kui TS: esime-
ne neist käitleb teda §§ 175 - 192, teine - 448-457.

1. BES.

BES mõistab lapsendamise all õigustoingut, millega keegi võtab teistest vanematist sündinud lapse omaks lapses kõigi lihas lapse õiguste ning kohustustega.⁴⁴ Aktiivset lapsendamisvõimet eiivad kõik isikud, soo peale vaatamata, kes seaduse järgi on võimelised tegema korraldusi oma vara üle.⁴⁵ Siin kohal olgu mainida, et adptsiooni mõiste vastena on BES saksakeelne tekst omaks võtnud BGB germaaniõigusliku termini — „Annahme an Kindesstatt.“

2. TS.

Mis puutub aga TS-sse, siis on see adptsiooni mõiste suhtes anunud üldoodud BES-i seisukohale, jättes aga selle exp. verbis fikseerimata.⁴⁶

44) BES § 175.

45) Ib. l. cit.: „... ohne Unterschied des Geschlechts, Jedem zu, welcher über sich und das seinige rechtsgültig verfügen darf.“

46) Ot. TS § 448.

V ptk. Lapsendamise eeldused.⁴⁷

A. Materiaalsed eeldused lapsendaja suhtes.

1. Lastetus.

Selle nõude on eesmärgiks võtnud nii BES kui ka TS. Nii lubab BES lapsendamist tingimusel, et lapsendajal endal ei ole järelpõlve või teisi lapsendatud lapsi. Viimaste tingimuste olemasolul võib isik lapsendada üksnes siis, kui kohus seda olulisteks tunnustatud põhjusil lubab.⁴⁸ Samal seisukohal annab ka TS: „Abieluliste laste olemasolul võidakse lapsendada ainult hoolduskohtu poolt olulisteks tunnustatud põhjusil ja lapsendaja alanejate nõusolekul.“⁴⁹ Selmainitud kitsendused aga välistuvad, kui lapsendatakse oma vallaslaps.⁵⁰ Kuni 1913. a. novellini BES ei lubanud lapsendamist, kui lapsendajal enesel on lapsed.

Nagu ültoodust nähtub, pole meil lastetus lapsendamisel süüsi absoluutseks, vaid relatiivseks nõudeks.

Kõnesolevat küsimust õigusvõrdlevalt puudutades,

47) Adopsiooni eelduste kohta rooma ja gurmaaniõrguses vt. Hecker, op. cit., lk. 53-72.

48) BES § 177.

49) TS § 448, lg. 1. — Samuti ka BES § 177, lg. 2.

50) TS iB., lg. 3.

näeme, et enamik Euroopa seadusandlustest on kontseptinud lastetuse nõude, näit. Saksa BGBs: „... wer keine ehelichen Abkömmlinge hat...“⁵¹ siis Prantsusmaa, Belgia, Rumeenia, Bulgaaria, Šveits.⁵² Inglismaal, Itaalias, Jugoslaarias ja Nõukogu-de liidus ei tenta aga lastetuse nõuet üldse.⁵³

2. Vanus.

Oluliseks nõudeks lastetuse kõrval on ka adopteerija vanus.

BES ei fikseeri expressis verbis lapsendaja kindlat vanust, vaid nõuab, et lapsendaja oleks lapsendatavast vähemalt 18 aastat vanem.⁵⁴

1913. a. novelli põhjal pole see nõutav oma väljaspool abielu sündinud laste lapsendamisel.

TS-i järgi peab lapsendaja olema vähemalt 30 aastat vana.⁵⁵ Olgu siinkohal märkida, et emal ajal fikseeriti adopteerija vanusena 30 aastat, hiljem 35 a. ja 1939. a. redaktsioonis jälle 30 aastat. Erandi tuleb TS-siiski lapsendaja oma vallaslaste suhtes, kus lapsendaja vanus

51) St. Schmidt, op. cit., lk 4.

52) Blach, op. cit., lk 8.

53) 76.

54) BES § 176.

55) TS § 448, lg. 1.

pole oluline.⁵⁶ Mis puutub teistesse riikidesse, siis on näit. Saksamaal, Belgias, Luksemburgis, Itaalias adaptioni ja alamäär-varusena fikseeritud 50 aastat, Hispaanias 45a., Prantsusmaal ja Šveitsis 40a.;⁵⁷ 25-aastase varuse sätiavad Taani, Norra, Rootsi ja Inglismaa, kuna Bulgaaria ja läti nõuavad vaid 21-aastast varust. Varuse-nõue puudub täiesti Rumeenias ja hiljuti veel ka Ungaris.⁵⁸

3. Varusvake.

Selle all tuleb mõista varusvaket lapseenda ja lapseki vahel. BES-i järgi peab lapseenda ja lapseki vahel 18 aastat varem olema.⁵⁹ Toodeb normis avaldub rooma õiguse mõju. Hõlpsaini mainitud BES-i §-le ongi määratud Justiniaanuse institutsioon. Erandi varusvake eelduses teeb BES 1913.a. novelliga lapseenda ja vallaslaste suhtes.

TS fikseerib samuti 18-aastase varusvake.⁶⁰ See kitsendus ei tule aga rakendamisele, kui lapseendatakse oma vallaslaps.⁶¹

⁵⁶) Jb., lg. 3.

⁵⁷) Lähemalt selle kohta vt. Black op. cit., lk. 11-13.

⁵⁸) Jb.

⁵⁹) BES § 176.

⁶⁰) TS § 448, lg. 2.

⁶¹) Jb., lg. 3.

Nagu meilgi on paljudes riigis varusvõtte küsimuses asunud Justiniaanuse õiguse seisukohale. Siiä kuuluvad Saksamaa, Itaalia, Läti, Rumeenia, Šveits. Mõnes riigis on nõutav suurem, näit. Inglismaal (21 aastat), mõnes aga ka väiksem vahel, näit. Belgias, Prantsusmaal, Hispaanias, ainult 15 aastat.⁶² Rootsis ja Norras pole üldse fikseeritud kindlat varusvahet lapsest lapse ja lapsest lapse vahel. Kohaldades „adoptio naturam imitativu“ - printsiipi, vastav kohtuinstants otsustab lapsest lapse ülevõtmise või mittelühendamise.⁶³

4. kolmandate isikute nõusolek.

a) Piiratud või puuduv teovõime.

Kõik ülpeetkõrvaldud üldused on iga lapsestamiseks nõutavad. Nende kõrval on ka säärased, mida ainult teatud juhtudel nõutakse. Siiä kuulubki kolmandate isikute nõusoleku üldus, kui lapsestaja on piiratud või puuduva teovõimega, või kui üks abikaasast taotleb lapsestamist.

Kolmandate isikute nõusolekut teovõime puudumisel adoptiooni üldusena fikseerivad Saksa ja Skandinaavia seadusandlused.⁶⁴

62) Black, op. cit., lk. 14.

63) Ut. läh. iB.

64) Yb., lk. 15.

Mie BfES kui ka TS ses küsimuses midagi konkreetsemat ei fikseeri.

Kolmandate isikute nõusoleku probleemi puhul puudutame ka siin kohal lühidalt lapselapsena lapsendamist, milline võimalus oleks juba roomlaste puures. ka BfES §-s 178 on see lubatud, nõudes selleks aega lapsenda- ja lapse nõusolekut. TS sarnast lapsendamise moodust ei tunne.

b) Abielus oleva lapsendaja puhul.

Enamike Euroopa riigis kehtivast lapsendamist abielus oleva isiku poolt,⁶⁵ mis on aega sõltuv teise abikaasa nõusolekust. Kui näit. abielumees tahab üksi lapsendada, siis on ju iseseisest mõistetav ja õige, et ta peab paluma selleks ka naiselt nõusolekut, kuna tegelikult tihtigi lapsendamine kohustab rohkem just naist (lapsi eest hooldamine ja tema kasvatamine).

Allis puutub meie kehtivasse õigusse, siis BfES ei nõua kuskil tulevase adoptiivema⁶⁶ nõusolekut. Erdmanni arvates piisavad lapsendamiseks abielumehe oma nõusolekust. Samal seisukohal annab ka endine preisi õigus, mis

65) Käh. vt. 16., lk. 17-18.

66) Vt. BfES § 183.

tundis nr. separate Adoptioni (mees ja naine adopteerivad üksikult). Meil jagatud adoptioone ei esine, TS lubab abielus oleval isikul olla lapsendajaks ainult teise abikaasa nõusolekul, kusjuures nõusolek ei ole tagasi võetav.⁶⁷ Edasi fikseerib TS veel, et „see nõusolek ei ole vajalik, kui abikaasa on kehtvalt niisuguses seisundis, et ta ei saa teha avaldust.“⁶⁸

5. Lapsendamine abielupaari poolt.

Tavalisema nähtusena kui adoptioon ühe abikaasa poolt, esineb see, kus lapsendajaks on abielupaar. See tuleneb ka printsiibist — adoptio naturam imitatur, mis pärast tulebki vriti õigustada võimast lapsendamislõiki. Sel puhul funktsioneerivad lapsendajatena ainult mõlemad abikaasad ühiselt;⁶⁹ mõlemad peavad seega võima aktiivset adopteerimisvõimet. Mis puutub lapsendatavasse, siis saab võimane lapsendajate — abielupaari — ühisabielulise lapse õigustlike seisundi.⁷⁰

Kõnesolev lapsendamise viis on leitud

67) TS § 450, lg. 1.

68) Ib., lg. 2.

69) Kameth, Active u. passive Adoptions-fähigkeit, Bonn-Leipzig, 1908, lk. 36.

70) Ib.

Euroopa seadusandlusis laiendat aktsepti-
 mit (näit. Saksamaal, Belgias, Prantsusmaal,
 Inglismaal, Itaalias, Šveitsis, Hispaanias, Un-
 garis, Skandinaavia riigis).⁷¹

Nagu vepool nägime,⁷² ei nõua BES
 lapsendamisel tulevase adoptiivema nõus-
 olekut, vaid loeb vajalikuks üksnes adop-
 tiivisa nõusoleku. (vaid loeb vajalikuks
 üksnes adoptiivisa nõusoleku.) Ergo ei saa
 BES-s olla püttu lapsendamisest abielupaar-
 i poolt ühiselt. Mis puutub aga TS-sse, siis
 on sin olukord teissugune, kuna TS tun-
 neb käesolevat adoptiivpaari eriliiki, fik-
 seerides, et „ühiselt võib lapsendada ai-
 nult abielupaar.“⁷³

6. Mitme isiku lapsendamine.

See lapsendamise moodus on võimalik
 kas samaaegselt või ajalises järjekorras.
 Lähemalt seda küsimust on sättinud
 Saksa, Itaalia ja läti seadusandlus.⁷⁴

Meie kehtiv õigus – BES – lubab mitme
 lapse samaaegset adopteerimist üksnes koh-
 tu poolt mõjukains tunnustatud põh-

71) Vt. läh. Blach, op. cit., lk. 19.

72) Vt. supra, nota 66.

73) TS § 450, lg. 3.

74) Blach, op. cit., lk. 20.

juul.⁷⁵

TS seda expressis verbis küll ei fikseeri, kuid võimaldab järeldada § 448, lg. 1.-st.

Mitme riiku lapsendamise ideaalkujus tuleks pidada üksnes õdede-veedade adoptiivimist, kuna teistel juhtudel võiks see põhjustada lastevahelist ühtesobimatust ja rahulike perekonnade häiringuid.

7. Lapsendamine eestkõrja poolt.

Käesolev küsimus on leitud sättemist nii BES-s kui ka TS-s.⁷⁶ Mõlemad kella-
vad eestkõrjal eestkõrjetarad lapsendada enne aruande esitamist ja eestkõrjeme-
tit vabastamist.

Lähemaid sätteid välismaistes seadusard-
luis leidub peamiselt saksa, itaalia ja
läti õiguses.⁷⁷

-
- 75) BES § 179: "Die gleichzeitige Adoption mehrerer Kinder mit Zusicherung gleicher Rechte an dieselben, ist nur aus gerichtlich anzuerkennenden, triftigen Gründen zulässig."
- 76) Ord. BES § 181 ja TS § 452.
- 77) St. Blach, op. cit., lk. 21/22.

B. Lapsendatava materiaalsed eeldused

1. Vanus.

Lapsendatava seaduslikult fikseeritud vanus erineb vaid mõningais riigis, nagu Inglismaal, Belgias, Luksemburgis ja Itaalias.⁷⁸ Nii nõutakse Inglismaal, et lapsendatav oleks vähem kui 21 aastat vana - s.o. alaealine. Belgias ja Luksemburgis on nõutud lapsendatava täisealisus.

Ilmei BES-⁷⁸ kui ka TS-s lapsendatava vanuse suhtes otsust nõuet ei leidu.

Lapsendatava vanuse küsimuses tuleb eeldada Blachi⁷⁹ seisukohta, kes pealiki adopttsiooni peatüübiks just alaealiste lapsendamist, väites, et vanemate isikute adopteerimine toimuvad tihtigi ebaausatel ajenditel.⁸⁰ Adopttsiooni õigust loomult peegeldavad üksnes alaealiste adopteerimine, kuna sellega loodav laste ja vanemate vaheline õigussuhe seljuhul saavad oma täiuslikkuse, seda nii juriidilises kui ka sotsiaalses mõttes.

2. Vallaslapse lapsendamine.

Kas ja kuidas on võimalik adopteerida vallaslast isal või emal? Nimetatud küsimus

78) Yb., lk. 22 - 23.

79) Yb., lk. 24.

80) Yb.

on praktilises ja teoorias vaieldav. Fuha
nooma õiguses valitses sellise lapsendamise
võimaluse lubatavuse suhtes teatav kahtlus.

Vanem nooma õigus turustas ja lubas
sarnast lapsendamist ainult vallasisal.
Hiljem Justiniaanus keelas konkubiinlapsi
adapteerida.

Vallaslapse adapteerimist tema isa või ema
poolt lubatakse Saksa- ja Prantsusmaal, kui-
gi teatavate kitsendustega. Täiesti eitaral
seisukohal asuvad Itaalia ja Bulgaaria.⁸¹

Mie BES ses küsimuses otsesid sätteid
ei sisalda, küll aga TS, mis §-is 448 fikseeri-
tud kitsendused välistab oma vallaslapse
lapsendamisel, st. lubab adapteerida.

3) Lapsendatava nõusolek.

lapsendamise rehtivuseks on vajalik
ka lapsendatava nõusolek, näit. Belgias, Ita-
lias, kuna eramik riigis nõutakse, et lap-
sed, kes on üle 14 a. vanad, peavad andma
adaptsiooniks oma nõusoleku (Taanis ja Un-
garis). Saksa- ja Prantsusmaal võib lapsendatu
14. eluaasta möödumisel lapsendamisevahetust
isegi loobuda.⁸²

81) Vt. ib., lk. 25-28.

82) Ib., lk. 29.

Muie BES on lapsendamise kehtivuses samuti emaks võtnud lapsendatava nõusoleku; sama on kehtiv ka TS-i kohta.⁸³ Juhul, kui lapses oli alaealine, võib ta BES-i järgi täisealiseks saades ühe tähtajalise aasta jooksul loobuda lapsendamise vaherohust.⁸⁴ Kui ta aga tunnustab ja jätkab pidevalt seda vaherohda kauema aja vältel, siis loetakse, et lapses on täisealiseks saades jäädavalt muretanud selle õiguse

4.) Kolmandate isikute nõusolek.

a) Vanemate ja seaduslike esindajate nõusolek.

Kui lapsendatav on veel vanemate võimu all, siis on lapsendamiseks üldiselt tarvilik vanemate nõusolek, mida vanemliku võimu puudumisel asendab eestkostja ema.

Käesolevas küsimuses on BES-i ja TS-i seisukoht ühine. Kui lapsendatav on veel vanemliku võimu all, siis nõuavad mõlemad koodeksid,⁸⁵ BES - vähemalt lihase isa nõusolekut; kui lapses on aga eestkoste all, vanemliku võimu puudumisel, siis nõutakse

83) BES § 183 ja TS § 451.

84) BES § 186.

85) Ürd. BES § 183 ja TS § 451, lg. 1.

estrestja nõusolekut.⁸⁶ Edasi - TS ja PFS nõuavad mõlematel juhtudel veel hooldus- (vaestlaste) kohta luba.⁸⁷ TS-i järgi estrestja ja hoolduskohus võivad anda nõusoleku või loa ainult pärast seda, kui nad on selgitanud, et lapsendamine ei või lap- sendatavale olla kahjulik.⁸⁸

Praeguvaadeldud küsimuse kohta õigus- võrdleva käsitleu annab Black.⁸⁹

b.) Abikaasa nõusolek.

Analooigne lapseudaja abikaasa nõusole- kule on lapseudatava abikaasa oma. Lapseudada saab ka abielulist isikut, kuid selleks on tarvilik lapseudatava abikaasa nõusolek. Nii fikseerib TS⁹⁰ expresso verbis: „Abielus olev isik võib olla... lapseudatavaks ainult abikaasa nõusolekul. Nõus- olek pole tagasivõetav. See nõusolek ei ole vajalik, kui abikaasa on kehvalt niisuguses seisukorras, et ta ei saa teha avaldust.“⁹¹

86) Nii PFS §-s 184 ja TS §-s 451.

87) Ürd. PFS § 185 ja TS 16.

88) TS 16, lg. 2.

89) Op. cit., lk. 29-35.

90) § 450, lg. 1 ja 2.

91) Õigusvõrdlevalt selle kohta vt. Black op. cit., lk. 35-37.

lisaks käsitletud üldistele lapsendamise materiaalsele eeldusele mainime alamaal lühidalt veel kaht erinõuet. Esiteks – on absoluutselt lubamatu ühe isiku lapsendamine mitme isiku poolt, see on ühiselt,⁹² kuna see käib vastu lapsendamise üldisele eesmärgile.⁹³ Teiseks – absoluutselt keelatud on siduda lapsendamisest tingimusega või tähtaajaga.⁹⁴

C. Formaalset eeldused.

Lapsendamise formaalsete eelduste all tuleb mõista lapsendamisalvet ja selle kohtuliku kinnitamist (kohtuanalise kaastöine).⁹⁵ Formaalset eeldusi käsitlevad BES §-s 185 ja TS § 453 ja TsKpS.

Lapsendamine toimub meil lapsendaja taotlekul erilises protsesuaalses – hoiuamet-

92) Samal seisukohal nii BES §-s 180 kui ka TS § 450, lg. 3, kus viimane teeb ekstsptsiooni lahulepaari ühisele lapsendamisele.

93) vt. eelpoolmainitud separaat-adeptsiooni

94) samuti BES § 182 ja TS § 449.

95) Käh. vt. Hichelhaus, Die Voraussetzungen der Adoption, Oppeln, 1931, lk. 26 ff. – Origusvõrdlevalt vt. Blach, op. cit., lk. 37-44.

luskorras.

Nagu eeltoodust nähtub, on esimeseks formaalselt eelduseks lapsendamispalve. Sellele tulevad juurde lisada tõendused, mis tuvastavad asjaolud, mis sugusest viies lapsendamise võimalikkus ja õigusjärgsus. Palve lapsendamiseks tuleb esitada sellele ringkonnakohtule, mille kohturingkonnas asub lapsendatava elukoht.

Edasi nõutakse, et lapsele tuleb määrata lapsendamise menetluse ajaks viiline hooldaja, kes peab tuvastama, kas lapsendamine on vastas lapse köbelaile ja majanduslikele huvidele.

Mis puutub lapsendamise menetluslikku külge, siis toimub see järjekindlalt. Kohtuistungil päevaks kutsutakse kõik asjaosalised kutselolega kohtusse. Kohus alles veendunud ja tõendunud adoptiooni õigusjärgsuses ja ära kuulatud asjaosaliste suulised selitused ja prokuraatori esindaja arvamus, tuleb määruse lapsendamise kinnitamiseks, millisest momendist loetakse adoptioon toimunuks.

kohtumääruse suhtes püstitab TS veel lisanõudeid, nimelt: „... kohtumäärus ei või toimuda pärast lapsendatava surma. Ta võib toimuda pärast lapsendaja surma varem kohtule esitatud palve alusel.“⁹⁶⁾

Kaebused lapsendamise aigus tulevad esitada erakdebuste korras, s.o. – ringkonnakohtu määruse peale kohtukojale, viimase määrusele kahe kuu jooksul kas satsioonikorras Riigikohtule.

Lapsendamise eelduste käsitletu lõpetanud, vaatleme veel erinorme aadlike kohta, mis kehtisid meil amal ajal vastavalt sisusõukule korrale. Kui aadlik tahtis lapsendada mõnda isikut alamast seisusest (näit. talupoega), siis oli selleks tarvis BES-i⁹⁷⁾ järgi: a) Vene keisri luba ja b) luba kohalikul kuuitelkonnalt lapsendatava sissekandmiseks aadlimatriklisse. Kui aga selleks püüdisid elnimetatud load, siis vene senati

96) § 453, lg. 2.

97) § 190.

otsuse⁹⁸ kohalt säarare adopteerimistoi-
ming säilitas küll jõu, kuid lapseki
õrgused olid väiksemad.

VI ptk. Lapsendamise toime.⁹⁹

1. Lapsendamisega läheb lapsendatu
lapsendaja perekonda.¹⁰⁰
2. Lapsendamisega lapsendatu loodun-
likud vanemad minetavad lapsendatu
suhtes vanemliku võimu.¹⁰¹
3. Lapsendamisega lapsendatu adoptiiv-
vanemad emandavad lapsendatu üle vanem-
liku võimu, kuni lapse täisealiseks saa-
miseni, millal veimane võib loobuda lap-
sendamisvahetorrast.¹⁰²
4. Lapsendatu saab lapsendamisega lap-
sendaja abielulise (lihase) lapse õrgused
ja kohustused, kuigi mõningate kitsen-
dustega.¹⁰³

98) Kastast 1898.

99) Selle kohta vt. Hecker, op. cit., lk. 105 j. j.,
viti rooma ja germaani õrguses. - Vt. ka
Schmidt, op. cit., lk. 6 - 7.

100) Nii BES, § 187, TS § 454, BGB § 1757.

101) 76. Vt. ka Schmidt, op. cit., lk. 36. ja
BES § 189.

102) Nii BES, TS, BGB (Vt. Schmidt, 16).

103) BES § 187 ja 188, TS § 454, lg 1, BGB (Schmidt, 16).

kui abielupaar lapsendab kellegi või üks abikaasa lapsendab teise abikaasa lapse, siis saab lapsendatu abikaasade ühise abielulise lapse õigused ja kohustused.¹⁰⁵

a) kaasajal lapsendatu omandab lapse- ja perekonnanime.¹⁰⁵ Vanas Roomas ses suhtes oli teismugune olukord: lapseki liignimi oli tihtigi erinev lapsendaja omast. — kui lapsendajaks on abielupaar, saab lapsik abikaasade ühise perekonnanime.¹⁰⁶

b) lapsendatu omandab lapsendaja perekonnas pärimisõiguse, mis tekib lepingu või testamendi teel.¹⁰⁷ Olgu aga siinkohal mainida, et lapsendamise tagajärjed ei laiene lapsendaja ülenejate külgsugulasile ja hõimlasile, s.t. nendega ei teki lapsendatul juriidilisi vahkordi.¹⁰⁸ Sepärast adoptiivlapsed omavad pärimisõiguse pärusvarale üksnes viilepinguga,¹⁰⁹ kuna adoptiivanemate/vara suhtes ilma lepinguta ja testamendita, s.o. seadus-

104) TS § 454, lg. 2.

105) Nii TS § 454, lg. 1, B9B § 1758.

106) TS § 454, lg. 2. — Nimekardmise kohustus on sarta õiguses vaideldav (Schmidt, op. cit., lk. 6)

107) PSES § 191.

108) TS § 455 ja PSES § 188.

109) PSES § 1874.

järgselt.¹¹⁰

Puudub aga BEs § 188, 191 ja 1874 ettenähtud viileping, mis loob õigusuhete lapsendatu ja lapsendaja sugulaste vahel, või kui viimased pole avaldanud oma nõusolekut adoptiivlapse pärimise eesõigustamiseks pärusvara suhtes, siis kehtib tavaline seadusjärgne pärimiskord.¹¹¹

Elööeldu põhjal ei saa adoptiivlaps pärusvara pärimisest välistada adoptiivisa lähemaid vereringlasi.

Lapsendamine ei too aga adoptiivlapse ja tema sugulaste vahelorda mingesid muudatusi, kui võrra muidugi seaduse eeskirjad seda teisiti ei säti. Nii ei kaota lapsendatu adopteerimisega pärimisõigust oma vereringlaste suhtes, välja arvatud puhtum, kui adoptioon oli seotud expressis verbis loobumise või hilisema teadaandmisega.¹¹² Ergo lapsendatul on ka õigus pärida oma lähedalt vanemalt. Pärast lapsendatu surma pärivad ühesugusel viisil tema verering-

110) 76.

111) 76, § 192.

112) BEs § 1875.

e.) Lapsendatu ja lapsendaja vahel oleleb vastastikune teineteise ülalpidamiskohustus, muidugi tarbeksoral.¹¹³

VIII ptk. Lapsendamise kaadamine.

Kuna adoptsoon on analoogne looduslike laste ja vanematevahelise õigussuhtega, siis poleks õrge rääkida tema kaadamisest. Tuleb tuletada, millal puudub adoptiivvanemate ja -laste vahel harmoonia, peab olema võimalus sellist lapsendamist vahetada kaadada. Sellisel kaalutlusel ongi enamikus riikide seadusandluses fikseeritud adoptiooni kaadamisjuhud.

1. Seadusega.

Lapsendamise kaadamist seaduse põhjal leiame Saksamaal, Taanis, Norras, Ungaris ja Šveitsis. Näe säte BGR § 1311, et abielu on keelatud lapsendaja ja lapsele vahel. See keeld on vaid elasilükkav abielutakistus. Kui abielu on muide täiel määral kehtiv, kaadub lapsendamisvahet seadusega.

¹¹³⁾ Kõigest sel küsimuses vt. Schmidt ap.cit., lk. 6.

duse põhjal.¹¹⁴ Samal ajal aga ei tunne
Inglismaa, Itaalia ja Belgia.¹¹⁵

2. Lepinguga.

Kõrgis mais, kus lapsendamisakti kvali-
fitseeritakse lepinguna, toimub lapsenda-
mise kaadamine lepingu tul, mis on analoog-
ne lapsendamislepinguga. Siia kuuluvad
Saksamaa, Šveitsi, Ungari ja mõned teised.

Nagu lapsendamiski nii ka kaadamislepingut¹¹⁶
ei või siduda tingimuste ja tähtaegadega.¹¹⁶

3. Loobumisega.

Rumeenias ja Lätis kaadub lapsendamis-
vahetord lapsele ühekülgse tahteavaldi-
suga.¹¹⁷ Lapsendamivahetordast loobumist tur-
nab ka meie BS,¹¹⁸ millest oli juttu juba ül-
pool lapsendamise materiaalse eelduste kä-
sitlemisel.

114) Blach, op.cit., lk. 48.

115) 76.

116) Läh. selle kohta vt. 16., lk. 49-50. Vt. ka Becker,
op.cit., lk. 152-159.

117) 76., lk. 57.

118) § 186.

4. Kohtuaktiga.

a) lapsendaja ja lapsendatu vastastikusel nõusolekul. Selle seisukohta on enamasti võtnud¹²⁰ meie TS¹¹⁹ ja skandinaavia seadusandlused.

b) ühe poole hagemisel. Kohus kaadab lapsendamise lapsendatu hagemisel, kui viimane on selleks mõjusaad põhjusel¹²¹. Kohus kaadab TS-i järgi lapsendamise lapsendaja hagemisel, kui viimane eitab lapsendatu vastu pärimiskõlbmatuse põhjuse¹²². Prantsusmaal on sellisteks põhjusteks näit. äärmine tänamatus ja vägivalda tarvitamine lapsendaja vastu.¹²³

Lõpuks olgu mainida seda, et lapsendamist ei või kaadada, kui lapsendatus on lapsendaja vallaslaps.¹²⁴

lapsendamise kaadamise toime.

kaadamine kaotab lapsendamise igasugused edaspidised tagajärjed.¹²⁵

119) § 457.

120) Black, op. cit., lk. 52 - 53.

121) TS § 457, lg. 2. Samuti ka Prantsusmaal ja Sveisits (Black, op. cit., lk. 55, ja 56).

122) TS 16.

123) Black, op. cit., lk. 54.

124) TS § 457, lg. 3.

125) 76.

VIII ptk. Kasulaps ja adoptiivlaps.

lõpuks mainime veel siinkohal kasulapse
 instituti, et seda kehtiva õiguse alusel viis-
 tada lapsendamisest. Kasulapsustamist sä-
 tib BES §§-s 193-196 „Van den Pfliegerkindern“
 all. Kasulapsuks võtmise all tuleb mõista vöö-
 raste laste võtmist perekonda kasvatamise ja
 hoolditsemise otstarbel iga riiki poolt, soole
 vaatamata, kes on võimeline vahalt korral-
 dusi tegema oma varanduse suhtes.¹²⁶ Ilis
 puutub kasulapsuks võtmise menetlusse, siis on
 see palju lihtsam lapsendamisest. Kasulap-
 sustamisega kasuvanemad ei omanda ka-
 sulapse üle vanemlike võimu; samuti ei saa
 kasulaps pärimisõigust kasuvanemate pe-
 ronnas. Ergo kasulapse ja kasuvanemate
 vahel ei ole üldse mingisuguseid sidu-
 vaid õigusi ja kohustusi. Kasuvanem võib
 kasulapselt kasvatamiskulusid tagasi nõuda
 üksnes kasulapse ilmsel tänamatusel pu-
 hul.¹²⁷ Kasulapselt on nõutav, et ta käit-
 leks kasuvanematega nagu oma lihalike
 vanematega, oleks sõnakuulekas ja ilmu-

126) BES § 193.

127) 46., § 195.

taxi lugupidamisest.¹²⁸

IX ptk. lõppmärksed. Lapsendamise insti-
tuudi tähtsusest. JS.

Tuba isejuhatavalt mainisime lapsenda-
mise instituudi vördusvärku pea kogu maa-
ema seadusandluses. Vaevalt eksisteerib kaas-
ajal kultuurriike, millised pole lapsendami-
sele omistanud väärika koha oma õigus-
süsteemis. Tõustub küsimus, miks? Lapsendami-
se kohta on araldatud palju põhjalikke
uurimusi. Antud küsimust on lähemalt
uurinud vördlevõigusteadlane Josef Keller,
peamiselt aga sotsioloogilisest ja etnolo-
ogilisest seisukohast. Selgub, et lapsendamine
kui kunstliku sugulise loomine annab
perekonnan tüt elujõudu ning -julgust,
vältides perekonna hävimist. Suurt sotsiaalk-
set tähtsust võib lapsendamine lapsenda-
tarate alaealiste suhtes. Oleeb palju lapsi,
kes ei saa vajalikku kasvatuset ja hooldi-
semiste osalisteks, kuna neil puuduvad sel-
leks kas võimalused või vanemad, näit.

vallaslapsed. Neil puhtumitel onutub lapsendamise isegi suurimaks õiguskorras hääteoks, võimaldades ulmainituist kasvatada riigile väärikaid ja tublisid kodanikke, kes muidu võib olla olekid riigile kaduma läinud. Lisaks ulöeldule avaldab lapsendamine suurt mõju vallaslaste enese tundele, seda tugevdades. Lapsendatu ei tunne end enam mitteabiellulise, vaid lihaliku lapsena. kõige selle tagajärjel tekiski käesoleval sajandil tendents lapsendamise võimaluste laiendamiseks. Nii näit. teostati seda Prantsusmaal juba 1928. a., võimaldades lapsendamist isegi sellekohase sihtamtrise poolt.

Mis puutub meie TS-se, siis pole selles lapsendamise küsimuses jõudnud väga kaugele, neda päris kindlat seisukohta. Viimast toendab kujukalt erinevuste olemu ürikute redaktsioonide vahel. Täpsekindlust võib juba rentida lapsendaja ja lapsendatu vanuste vahes, milline on fikseeritud ühtlaselt 18 aastale. Toodud seisukohas avaldub selgesti rooma õiguse mõju. Selline pretsisne fikseerimine ei ole aga otstarbekohane.

kirjikal oleks olnud kaharom ühineda
 Raatsi kaduandlus seisukohtaga, milline
 on jätnud vanusrahe üldse fookseerimata.
 Raatsis pädev kohtuinstants igal üksikjuh-
 tumil tuvatab, kas on olemas lapsendaja
 ja lapsendatu vahel küllaldane loodus-
 lik aastate vahe, mis eeldaks lapsendamist.
 Vastavalt ulmainitule peaks ka meie õi-
 guses Raatsi õiguse eeskujul rakendatama
 adepto naturaam imitatur-printsipi. Suurim
 erinevus üksikute eelnõude vahel esineb
 lapsendaja vanuses. Üldiselt on IS amaks
 võtnud BES-i seisukohtad mõningate täiendus-
 tega, osalt kamistanud eeskujuna ka Saksaa
 BGB-d. Millises kujunes seisukoht lapsen-
 damise küsimuses meie uues sotsialistlikus
 riigikorras, näitab aga lähem tulevik uue
 õiguskorra loomisega ENSV-s.
